

Smoleń Władysław ks., ur. 31 X 1914 r. w Męcinie, zm. 20 VI 1988 r. w Lublinie, dr hab., prof. KUL, dziekan WNH, historyk, historyk sztuki, konserwator zabytków sztuki kościelnej.

Studia teologiczne rozpoczął w seminarium duchownym w Tarnowie, a kontynuował je na Wydziale Teologicznym UJ. W 1938 r. przyjął święcenia kapłańskie i w l. 1938-44 był wikariuszem oraz prefektem szkolnym w Kolbuszowej, a w 1944-46 w Mielcu. Od 1940 r. brał udział w działalności konspiracyjnej (tajne nauczanie, posługa duszpasterska w ramach Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej, uczestnictwo w akcji „Burza”), którą kontynuował od 1945 w Zrzeszeniu „Wolność i Niezawisłość”. W 1946 r. uzyskał doktorat i rozpoczął studia z zakresu historii i historii sztuki na Wydziale Filozoficznym UJ. W l. 1947-49 był sekretarzem Sądu Diecezjalnego w Tarnowie, a w 1949-63 wykładowcą historii sztuki kościelnej w Instytucie Teologicznym w Tarnowie. W 1950 r. uzyskał stopień doktora filozofii, a następnie został dyrektorem Muzeum i Archiwum Diecezjalnego w Tarnowie oraz diecezjalnym konserwatorem zabytków sztuki kościelnej. W l. 1957-86 był kierownikiem Katedry Historii Sztuki Kościelnej KUL. W 1963 r. habilitował się na Wydziale Filozoficzno-Historycznym UAM w Poznaniu na podstawie pracy *Ołtarz Mariacki Wita Stwosza w Krakowie na tle polskich źródeł literackich* (Lublin 1962) i został docentem. W l. 1964-66 był dziekanem WNH, a w 1965 r. Senat KUL wybrał go na rektora Uczelni (stanowiska nie objął po sprzeciwie władz państwowych). W 1981 r. otrzymał stanowisko profesora nadzwyczajnego KUL. Pełnił też funkcję kuratora Katedry Archeologii Klasycznej i Historii Sztuki Starożytnej. W 1959 r. był inicjatorem utworzenia Katedry Konserwacji Teoretycznej i Technologii Dziel Sztuki. Od 1959 r. pełnił funkcję wicedyrektora --> Ośrodka Archiwów Bibliotek i Muzeów Kościelnych, od 1963 dyrektora --> Muzeum Uniwersyteckiego KUL im. Jana Władzińskiego, dla którego pozyskał kolekcję Tadeusza Litawińskiego i księgozbiór Mirosława Bukowskiego, a także przekazał mu (oraz Bibliotece Zakładu Historii Sztuki Kościelnej) własne zbiory sztuki i księgozbiór.

Wygłosił ponad 50 referatów na spotkaniach, konferencjach i sesjach naukowych, kościelnych i państwowych, m.in. na kongresie mariologicznym w Saragossie (1979). Organizował seminaria z muzealnictwa i zabytkoznawstwa dla pracowników kurii diecezjalnych i przełożonych zakonów w Polsce, a z Instytutem Sztuki PAN sesje naukowe na Jasnej Górze dotyczące inwentaryzacji zabytków kościelnych. Przygotował katalog zabytków Częstochowy i dokumentację historyczną słynących łaskami obrazów Matki Bożej (w katedrze lubelskiej i sanktuarium Matki Bożej Łaskawej w Janowie Lubelskim), stanowiącą podstawę do starań o ich koronację. Opublikował ponad 100 pozycji naukowych w czasopismach kościelnych krajowych i zagranicznych (m.in. w l. 1964-71 w „L'Osservatore Romano” ukazało się ok. 30 jego artykułów dotyczących polskiej kultury i sztuki). Był członkiem redakcji czasopisma „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” i autorem 7 haseł do *Encyklopedii katolickiej*.

Brał udział w pracach komisji działających na rzecz ochrony dzieł sztuki: w l. 1960-80 należał do Komisji Episkopatu Polski ds. Sztuki Kościelnej (jest autorem aktu ustawodawczego episkopatu Polski *Normy postępowania w sprawach sztuki kościelnej* z 1973 r.), następnie do KEP ds. Sanktuariów Maryjnych, Ogólnopolskiej Komisji Sztuki powołanej przez Konferencję Episkopatu Polski i Komisji Nagród im. św. Brata Alberta – Adama Chmielowskiego (od 1976 r. był jej przewodniczącym). Należał do zespołu doradczego Ministerstwa Kultury i Sztuki ds. ekspozycji sakralnych we wnętrzach kościelnych i Komitetu Nauk o Sztuce PAN (od 1981 r.).

W pracy naukowej koncentrował się na sztuce religijnej (*Sacrum Poloniae Millenium*, Roma 1966), ikonografii (*Ilustracje świąt kościelnych w polskiej sztuce*, Lublin 1987), sztuce średniowiecznej (*Konstrukcja gotyckich ołtarzy w Polsce*, RHum 19(1971), z. 5, s. 5-17) i nowoczesnej (*Twórczość malarska Zofii Baudouin de Courtenay*, tamże 17(1969), z. 5, s. 33-45), kościelnym rzemiośle artystycznym, sztuce ludowej (*Polskie oblicze dzisiejszego Chrystusa. Twórczość rzeźbiarska Antoniego Rząsy*, Warszawa 1982) oraz ochronie zabytków kościelnych. Został odznaczony orderem Polonia Restituta.

Beata Krasucka, Jan Kuś